

Kontrasternes land

Faldefærdige blikskure og store moderne indkøbscentre. En rejse til Sydafrika er en tur til kontrasternes land

Af René Schou

At tage på højskole, især som handicappet, er ofte forbundet med mange problemer. Mit valg faldt på Egmont Højskolen, som i særlig grad er indrettet til mennesker med fysisk handicap. På Egmont Højskolen kan man vælge forskellige linier, og for mit vedkommende var det et let valg: Det blev international linie. En studietur til Sydafrika - delvis støttet af De Samvirkende Invalideorganisationer - blev det fælles omdrejningspunkt på linjen. Vi havde en kort gennemgang af Sydafrikas historie fra engelsk koloni over boernes apartheid-politik til Sydafrikas første frie valg i 1994. Vi indøvede et teaterstykke, som senere blev opført på tre forskellige skoler i Sydafrika. En spændende udfordring og kimen til et dejligt sammenhold blev lagt. Da vi forlod Danmark, var vi en gruppe på 27 deriblandt 5 kørestolsbrugere.

Pludselig var jeg meget handicappet

Rejsen til Cape Town i Sydafrika foregik stort set problemfrit. At opleve Cape Town i en bus på afstand er et sjældent kønt syn; bjerge som omkranser byen, det blålige vand og travlheden, men på nært hold blev alting forandret. At være kørestolsbruger på gader og stræder i Sydafrika er en skræmmende oplevelse. Kantsten, du ikke en gang ville kunne forcere med en elknallert, brosten, som rasler det hele løs, og ingen op- og nedkørsler. I sandhed langt fra hjemlig standard.

I Danmark er jeg vant til at klare byture på egen hånd, men her gik det op for mig, hvor handicappet jeg egentlig er. Måske for første gang. Jeg havde ingen chance for at begå mig i

dette fremmede land uden en personlig hjælper. Ingen mulighed for at tage af sted på egen hånd og bringe en drøm til virkelighed. Denne oplevelse og indsigt udløste en mindre depression, som delvis kom til at påvirke mit humør resten af turen.

Men lige så utilgængelige veje og stræder var, lige så tilgængelig var indretning af butikker og butikcentre. Her var der tænkt på alt i tilgængelighed: Ramper, elevatorer, ingen dørtrin og god plads. Måske bygget af hvide for hvide. Vi var i sandhed ankommet til kontrasternes land. For som jeg senere erfarede; uden for Cape Towns centrum, var virkeligheden en anden.

En skam at være handicappet

At vokse op som handicappet i Sydafrika er langt fra nemt. Det kan virke voldsomt, især for os, som ser på det med en anden kulturel baggrund at opleve handicappedes vilkår i landet. Et handicappet barn vil ofte blive gemt af vejen grundet skam og overtro fra forældrenes side. Mange mener, at det er guds forbandelse, at de

har fået et handicappet barn. Der skal ikke megen fantasi til at forstille sig, hvilken tilværelse disse børn går i møde.

Vores ophold var planlagt i samarbejde med handicaporganisationen DPSA (Disabled people of South Africa). En organisation som blev stiftet i 1984, og som kæmper for handicappedes rettigheder og integration i Sydafrika. DPSA har sin fulde berettigelse og gør et kæmpe arbejde for de sydafrikanske familier, der har tilværelsen med et handicap tæt inde på livet. Rundt omkring i Sydafrika har de oprettet centre, hvor handicappede børn kan blive passet, så forældre kan gå på arbejde. Derudover arbejder de meget med at oplyse familierne om, at det at have et handicap ikke er verdens undergang. Altså prøve at komme skam og overtro til livs - men der er lang vej endnu.

Blikskure og affald

Tredje dag besøgte vi et af de omtalte centre i en Township uden for Cape Towns centrum. En følelse af afmagt, forbitrelse og sorg ramte mig som en

I Townships omkring centrum ligger blikskur på blikskur beboet af mennesker, affaldet flyder i gaderne. Hvordan har vi i så mange år kunnet acceptere den styreform?

Privatfoto.

Rundt omkring i Sydafrika har handicaporganisationen DPISA oprettet centre, hvor handicappede børn kan blive passet så forældrene kan gå på arbejde.

mur, da vi kørte igennem området. Hvordan har vi i så mange år kunnet acceptere en styreform, som i den grad har bygget på et afvigende menneskesyn? Side om side lå blikskure beboet af mennesker, affaldet flød i gaderne, og for at det ikke skal være løgn, så jeg et kæmpe skilt med en reklame for vaskepulver - midt i dette virvar af menneskelige skæbner. Kapitalismen havde endnu en gang vist sit grimme ansigt.

Da vi endelig ankom til centret, hvor vi skulle besøge de handicappede børn, var mit sind i oprør. Hvordan se dem i øjnene? Hvordan give dem et lille klem og uden ord prøve at fortælle dem?: "Jeg er uden skyld". Jeg sad som forstenet i min kørestol, tårerne var ved at få frit løb, og jeg prøvede at få styr på mine tanker. Hvilke muligheder ville disse børn få senere i livet? Det er mit håb, at den kærlighed, der indiskutabelt blev vist børnene fra plejepersonalets side vil være nok til at modvirke had og modløshed.

Angst og forsoning

Da vi atter kørte hjem mod hotellet, gik tankene igen til dette mærkelige kontrasternes land. Kontrasten mellem rig og fattig er enorm. Cape Town med dens flotte, velindrettede hoteller, indkøbscentre, dyre biler og luksuriøse villakvarterer står side om side med blikskure, affald og fattigdom. Angsten for den afstumpede vold er meget nærværende. Pigtråd omkranser stort set hver eneste offentlige institution og næsten alle natlige bekvæmheder har vagter placeret uden for, og byen vrimer med politi. Angsten er vel forståelig, når vi ser, hvad der sker i nabolandene med Mugabes jagt på de hvide far-

mere, som det mest skræmmende eksempel.

Måske kan vi især takke to personligheder for at et blodigt oprør i Sydafrika indtil videre er undgået nemlig Nelson Mandela og Desmond Tuto. Under overfladen lurder imidlertid hadet og mistilliden. "Are you fucking americans" - ord som blev råbt efter os på gaden. Lad os da prøve at forstå hadet og frustrationerne, gribe lidt i egen barm og spørge os selv: "Hvor ligger vores del af ansvaret, og kunne vi have gjort det anderledes"?

Det er mit håb, at den nuværende præsident Thabo Mbeki vil og kan videreføre den forsoningspolitik, som Nelson Mandela var hovedtaler for i sin femårige præsidentperiode (1994-1999). Meget er forandret i Sydafrika siden apartheid-styrets ophør: Nye boliger opføres, skoler for både sorte og hvide og en forbedret infrastruktur vidner om små fremskridt. Men det er stadig de hvide, som sidder på "flæsket" - på minedriften, guld er Sydafrikas største eksportartikel, og på de store firmaer og landbruget. Skal tingene ændres og skal Sydafrika gå en tryk og demokratisk fremtid i møde er en retfærdig fordeling af goderne en basal nødvendighed.

Et andet

Afrika
Sydafrika er midlertidig

meget andet en nød og elendighed. De sidste tre dage af opholdet tilbragte vi i Krüger Nationalpark, 550 km nord for Johannesburg, en storslået oplevelse. At opleve de vilde dyr i deres rette element, den skiftende vegetation, lyden og varmen er ubeskrivelig. En følelse af velvære og glæde ramte mig, dette var måske det rigtige Afrika.

Friheden og stoltheden blandt disse dyr var jo indlysende. Den store hanløve, som stolt gik på vejen ved siden af vores bil, for så kort tid efter at forsvinde ind i krattet. Elefanter, som legede i et af de mange vandhuller - en tanke strejfede mig: Var der en mulighed for efter så mange års indbyrdes strid at samle nationen. At sorte, farvede og hvide ville opleve glæden og troen på en fremtid i fællesskab og harmoni. Hvis den nuværende regering er sig sit ansvar bevidst og udviser handlekraft til gavn for alle parter, skal det nok lykkes. Vejen er lang, men mange af stenene er allerede lagt, og er viljen til stede, er intet umuligt. ■

Kontrasten mellem rig og fattig er enorm i Cape Town. Flotte, velindrettede hoteller og som her et indkøbscenter står side om side med blikskure, affald og fattigdom.

Publikum